Број 96 У Новом Саду, у уторак 1 маја 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан дванаут, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 нот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 нотуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

Ситне вијести плаћа се по 12 нот. од сваке ред. сваких зитних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући г. Милетићева штампарија у главној ул. бр. 9.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 нотуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Народни збор у Ст. Бечеју.

Јуче у недељу био је у Ст. Бечеју велики народни збор тога среза. Сазвали су га чланови српске народне радикалне странке и чланови мађарске независне странке. Збор је био сазван у корист независности Угарске, у корист самосталне ђумручине и самосталне банке. Збор овај испао је сјајно и посетило га је осам хиљада учасника. Старо-бечејци су свима гостима припремили сјајан дочек Непрегледан је низ кочија дочекао госте на станици, и унео у варош; тако пред новосадски воз а тако и пред горњи. — Срби и Мађари из Фелдварца, Сентомаша, и Петрова Села и т. д. дошли су заједно на коли, остали железницом

Пре збора је било конституисање мађарске независне странке. — Они Срби који су присуствовали томе, били су само посматрачи. Говорили су посланици Холо, гроф Телеки, Ловаси, Балаги, па Матковић И том већ приликом наглашавали су, нарочито гроф Телеки значај српско мађарске заједничке борбе за независност њихове домовине Холо, један од потпредседника Кошутове странке указао је такође на значај тог заједничког рада, радује се врло што се својим очима уверио сад, како су се српски и мађарски народ нашли у једном колу у борби за независност своје домовине. То ће саопштити политичарима у сабору. Против општег непријатеља немштине, боре се и друге балканске државе. И Угарска заједно с њима пробудила се и сви виде опасност, која им отуда прети. Нагласио је да мађарски народ неће угњетавати друге народе већ братски делити с њима и слободу и равноправност. После спроведене организације независне странке, отворен је народни збор Збор је отворио Јеврем Пивнички председник. У кратком лепом говору нагласио је, како је и у програму српске нар. радикалне странке слободна и независна Угарска. Само једна слободна и независна држава може напредовати, и само у слободној и независној земљи могу напредовати и синови њени Говорио је затим и други председник Мађар и председник мађарске независне странке Сономар

После тога узео је реч др. Бранко Илијић, који је говорио о самосталној угарској банци. Нагласио је како сви прави синови ове земље, треба да се боре за независност њену. Др. Живко Продановић је у кратком али језгровитом говору истакао значај борбе за самосталну ђумручину и независност. И човечији организам бори се против сваке препреке, крв мора слободно својим путем кроз жиле да струји, ако се хоће да је човек здрав и снажан Тако је и са државом једном Свака она држава, која није слободна и независна, која не може самостално радити на напретку и јачању своме та држава мора пропадати Сваки човек, свако биће по већ богоданом нагону своме тежи за слободом, за независности, као главном услову својег битисања и живота. Уверен је да кад нам домовина постане једном независна и самостална, да ће и држављани њени бити сретнији и задовољнији У независној Угарској само моћи ће бити братска споразума и напретка. За тим је говорио Матковић. Указао је на радосну појаву, да су се у Срби Немци искупили, да се се са Мађарима заједнички боре за независност своје домовине. Само удруженом снагом то ће се моћи извести. Резолуција је прочитана на српском и мађарском језику одмах кад је збор отворен.

Како је после говора Матковићевог прошао већ био један сат и свет већ био заморен од врућине то се одустало од даљих говора. Председници Пивнички на српском и Сономар на мађарском језику затворили су збор, захваљујући присутнима што су схватили значај овог рада и тако се много бројно и свесрдно искупили.

После збора је био заједничка ручак. Пале су многе здравице од којих ћемо споменути само некоје.

Прву је здравицу здравио први потпредседник мађарске независне странке Лудвик Холо. Говорио је врло дуго и одушевљено. Истицао је Кошутову странку као ону, која се бори за независност и слободу Угарске Том је приликом говорио, како га је дубоко и пријатно потресао данашњи збор, јер је видео уз Мађаре и Србе. Пије у здравље мађарске независне, Кошутове странке, као и напредак мађарско српског братимства.

После Холоа говорио је Јаша Томић. Он је пио у напредак српске народне радикалне странке а исто тако у напредак српско мађарског споразума. Томић је говорио, да се српска народна радикална странка не може у свему да сложи са мађарском независном странком. Срби посланици радикалне странке и данас су у опозицији у угарском сабору. Али ради онога, у чему се слаже с том странком, боре се с њоме раме уз раме. — Ако дође то време, о коме је говорио посланик Холо, те се мађарска независна странка буде борила за независност Угарске не једном руком, него обема рукама и ако дође време најозбиљније борбе, онда знајте, да ће се српска нар радикална странка, а може рећи и српски народ борити заједнички с Мађарима и неће бити у последњим редовима, јер му то образ неће допустити. И нас боли, и нами црвени образ, и ми Срби се стидимо, што морамо да живимо у отаџбини, која није самостална и независна...

Ми смо добри Срби, који такође не можемо да се одречемо свог програма. Ми се и данас морамо на жалост борити у многим питањима против Кошутове странке, па ћемо се можда морати борити и у независној и слободној Угарској против ње. И ако се то мора догодити, наћи ће у нами тако исто одлучне противнике, као што смо им одлучни пријатељи у питањима, у којим се слажемо с њима. Само код бечког суседа нећемо тражити помоћи

Ову искрену здравицу примили су не само Срби, него и Мађари веома одушевљено. И баш они, који су сумњали у искреност Срба, признали су после овог отвореног говора, да имају с људима посла. —

Многи су Мађари здравили српској народној радикалној странци. Признавали су, да су радикали искрени и завидили су, како је срп. нар. радикална странка, добро организована и како су они у сваком питању као један човек. — Кад је та странка с њима, не треба се бојати никога. — Овде само бележим какво је мишљење о радикалној странци оних, који живе са Србима и познају их.

Здравио је међу другима и Ловаси, уредник „Мађарорсага“ и посланик, који је у свом врло лепом говору указао да борба за независност и самосталност Угарске неће бити лака и баш за то је овај заједнички и споразуман рад од великог значаја Прихваћа здравицу Телекију и честита новосађанима, који су први отпочели тај споразуман рад, те показали и другима, којим путем ваља поћи Српској народној радикалној странци и независној странци у Новом Саду пр пада велика заслуга у томе Новосадски градски начелник Салаи у име новосађана захваљује на тој здравици. Нови Сад може с правом да се поноси да је он први отпочео, што је ево данас свугде добро примљено и свугде се шири.

Из Будимпеште и многих места стигло је брзојава. Сви поздрављају зближење Срба и Мађара Нарочито је врло топао брзојав грофа Бањањија, другог потпредседника мађарске независне странке. Он поздравља најтоплије другарство мађарске независне странке и српске народне радикалне странке на раду око слободне и независне Угарске.

Око пола 4 Новосађани, и сви они, чије је место на прузи тој опростише се усрдно од домаћина и гостију који још осташе, и крезуше се жељезницом домовима својим, пуни наде, да ће се извојевати слобода, независност и самосталност домовине њихове, а тада да ће у свему поћи на боље

Са седнице управних одбора „Савеза српских земљорадничких задруга“ и „Централне касе српских привредних задруга“.

Управни одбори Савеза српских земљорадничких задруга и Централне касе српских привредних задруга имали су своје пленарне седнице 26. априла о. г. у Загребу. На овим седницама прегледан је рад српских земљорадничких задруга, као и „Савеза“ и „Централне касе“ и њихових рачуна за прошлу 1906. годину, те су исти и предложени скупштини на финалисање.

У смислу промене правила биће ове године скупштина Савеза српских земљорадничких задруга и Централне касе српских привредних задруга концем августа или у првој половини септембра (у Земуну) а дан пре тога биће конгрес српских земљорадничких задруга (такође у Земуну), на којем ће се расправљати ова питања: 1. о заједничком раду; 2. о заједничкој набави земље код наших земљорадничких задруга; и 3. о рационалном одгајивању марве (о рационалном сточарству).

Пре скупштине разгледаће подробно управни одбор рад и успех угледне економије на Сиригу, а донеће и предлог о томе, пошто ће се у закуп издавати земља на Сиригу задругама за 6 година што долазе. Сад имамо за собом искуство од 6 година, те ће нам и овај посао олакшан бити.

Овом приликом расправљало се и о осталим српско народним привредним потребама и невољама, које имају великог утецаја на наше задругарство и у опште на наш народни напредак За сада да споменемо само ово:

Понуђено је Савезу српских земљорадничких задруга, да преузме у закуп неговање свиларства (или како се званично назива „свилогојство“) у Хрватској и Славонији или бар у Срему само, где су одгајивачи свилених буба већином — да не речемо баш искључиво Срби. Решено је, да се у начелу прими ова понуда, али ако је могуће само за Срем, те да се подробан предлог спреми за седницу што долази, када би се коначно решило, да се и ова економска грана прими, али без штете по Савез, а и да се одгајивачима свилених буба даде праведна заслуга, како би се и и ова корисна привредна грана што више у нашем народу раширила.

Претресано је и о исељавању нашега народа у Америку. Овај је покрет у нашем народу велики сразмер узео, а нико од Срба и српских установа није

му довољно пажње поклањао, нити је у опште на њ' икаквог утецаја имао, те је с тога наш народ имао силних неприлика, како при путовању у Америку, тако и у самој Америци са тражењем рада. И на путу као и у самој Америци изложен је наш народ на милост и немилост појединих агената, који су само своју корист пред очима имали, а наш народ сматрали као робу, на којој они треба да заслуже што више. — Да се све то регулише, решено је, да наше земљорадничко задругарство у заједници са друштвом „Привредник“ приступе овом покрету у нашем народу и о њему озбиљно се побрину, како би се на њ' што већи и повољнији утецај добио. Учиниће се све што је могуће, да се што мање нашега народа у Америку сели, али ће се уједно и на том радити, да се од исисавања и злоупотреба од стране агената сачува и онај део нашега народа, који се не може одвратити од сеобе, те да му се помогне, колико се то учинити може.

Победа радикала у Даљу.

Ко тражи тај и налази; ко се бори, једном мора победити, ако је правда на његовој страни. Српска народна радикална странка у Даљу повела је смелу и тешку борбу за победу правде која изискује да се о народу ништа не ради без народа. Она је повела у бој широке масе народа, и сада може да забележи прву своју победу. Њени противници увидели су да се не може победити онај који све нас преживљује, да се не може сломити народ, јер „глас народа је глас сина божија.“

И они су положили оружје. Но, ми не пирујемо пир раду јући се њиховом паду. Ми смо задовољни, што су они једном увидели штетност свију испада противу народа с ким живе и раде. Ми их не гледамо гордим оком победника, већ поздрављамо братском љубављу овај корак који су сада учинили, јер ће радикална странка у Даљу своју снагу сада уложити да у сваком погледу помогне народу из кога је изишла, и за кога ради. До сада смо морали своју снагу да уложимо у одбијању нападаја наших противника — а сада се можемо прихватити свом снагом посла.

Поп-Милош је изјавио да се повлачи са попришта, и да више неће нападати — већ хоће мира. Бенин је прихватио његову изјаву — и тада су се измирили. Од срца желимо да г. Рајић проведе своју дубоку старост од сада на миру, јер то ће и њему добро доћи, а и пастви његовој.

Поп-Душан је, такође обећао да ће се помирити са овим стањем, и да ће се повући са свих позиција.

Остали наши противници већ су у главном, то извршили Те сад ће у Даљу настати време озбиљног а и бериметног рада, које ће донети плода и мира даљским Србима.

Ако искрено желе ово наша г. г. свештеници — сад ће се испунити. Погазе ли своју реч и обећање — ми стојимо спремни у свако доба.

Боже! Да ли би било добро да се и патријарх угледа на горњи к рак својих подчињених свештеника?

Срби у Америци.

Пишу нам из Каштона, у Америци: Ових дана је један социјалиста, по имену Душан Попов, родом из Вел. Бечкерека, продао свога свеца, икону своје крсне славе за једну круну, а новац је попио одма говорећи, да овај светац не заслужује поштовање од њега, јер је био поп, који је пљачко и варао радни народ. Икону му је купио један честан наш Србин и велики поштоватељ наше лепе вере, Жива Томић из Срп Арада Овде у Америци поред великих несрећа што машине гутају коме руку, коме ногу, има ево и ових несрећа. Ја велим, да нико не дође у Америку, јер овде заборави да је човек и Србин, па говори за своју веру, да је мајмунисање и претварање. Заборавс, да су православни Срби, те се придруже овде ма каквој поганичној вери, као што ето видите и овог несретника.

Сима Јовић из Бега Сен Ђурђа.

Гимнастичка свечаност

У идућу суботу приређује овдашња српска велика гимназија са римокатоличком мађарском гимназијом гимнастичку свечаност на овдашњем трка лишту бициклиста. Ово је први пут да ученици српске и мађарске гимназије приређују заједничке свечане гимнастичке вежбе, где ће заједнички Срби и Мађари да се тачмаче на овом пољу Лепа је ово појава, која само може бити од користи по Србе и Мађаре. Нека већ у омладини потакне мисао слоге два народа који су по природи много слични један другоме а који су упућени један на други. Око припрема па и за сам покрет овај стекао је себи заслуге учитељ гимнастике Глиша Мирковић који за пуно воље и самопожртвовања ради на том пољу у нашој српској великој гимназији.

Ко се стара за Франковце у Троједници?

У „Застави“ је прошле године било говора, да некоји котарски предстојници спремају земљиште за Франковце. Истакнуто је било, да се у томе послу одликује особито Ђура Хорват, кр. котарски престојник у Осеку, познат под именом „Ђука-паша“. Речено је било, да му за леђи стоји велики жупан осечки Антон пл. Михаљевић Како се спрема земљиште за Франковце, ево и опет један пример. У Чепину је читаоница била претплатник „Новога Листа“. Он није годио Куеновцима члановима читаонице, но нису га могли ни отказати, док су Срби били у одбору. Данас Срби нису у одбору читаоничком. Тај нови одбор донесе закључак, да се „Нови Лист“ избаци из читаонице, а да се на место његово узме „Хрватско Право“. Председник те читаонице је велики жупан осечки Антон пл Михаљевић. Види се јасно, коме не годи српско хрватска коалиција и „Нови Лист“, а уједно се види ко се стара за Франковце у Троједници

Ручак Пашића Србима у Лондону.

25. о. м. давао је министар председник Никола Пашић ручак у Лондону у великом ресторану изложбе у част српског посланика Милићевића, главног комесара српске изложбе др. М Лека, чланова српског одбора и свих Срба који се налазе на балканској изложби. На ручку је био и изасланик Црне Горе Петар Пламенац. По ручку сликала се нова српска колонија у Лондону

Време.

Према телеграфском извештају од 30. априла топло, у западним крајевима Угарске буре.

ЛИСТАК.

Трећи.

(Наставак.)

Право, искрено огорчење, било је изражено у овим речима, па ипак ни сам могао схватити, нисам могао веровати, да некога може толико болети неверство једне жене, коју човек не воли.

Да бих га умирио, нешто сам морао рећи.

А ти Емиле, да ли ти осећаш, да је твоја савест чиста и мирна према неверству твоје жене? Да ли можеш са правом тражити од ње оно, против чега ти никад погрешио ниси — верност.

Ја сам мушко, одврати ми нагло Емил. О томе се не може ни говорити. — Друго је муж а друго жена у овом погледу.

Нисам му одговорио. Та онда бих морао огласити рат целоме друштву, јер овакови појмови, нису поникли у мозгу Емиловом, они су плод схваћања данашњега друштва. - Морао сам дакле, друго потражити, да бих умирио овога човека, коме није срце, него је сујета, увређена; којега је свет развазио, и кога је већ прво разочарање извело из обичног колосека.

Па, напослетку, кад се већ и тако ниси из љубави оженио, растави се са њоме. Зашто да мучиш себе ти, који се доста нагле нарави, да на послетку, још и згрешити можеш у једном несретном тренутку.

Не, одговори он брзо и одлучно. Некажњена, неће ме начинити лудом. За двоструки бол и тугу, осветићу јој се.

Једно што ме је преварила, а друго што ме је раставила од оне, коју сам волео

Ти си волео кога, ти.? запитам га неверујући му, познавајући његову лакомисленост и непостојанство.

До лудила, па и ако ма то никада не хтете признати, уверен сам да је и она мене волела. Али шта сам јој и могао дати?

Један живот препун љубави и одданости, али — без брака.

Ни сам не знам зашто, али неки чудан немир обузе ме на ове речи, а он сањалачки настави:

Била је Чивуткиња, али како је лепа, како дивна била. Очи те дивне очи, сјале су благо као месечина, а стас јој бише витак као у виле.

Пренераженo, немо слушао сам га даље, не хотећи га прекидати, нека још више каже, нека изговори све што знаде.

Од то доба не видех је. Како ли дивна, мора да је сада, лепша но икада. Бојим се и отићи у краљеву улицу.

На то сам већ скочио...

У краљеву улицу? муцао сам: У краљевој улици станује?

(Наставиће се).

Брзојави „Застави“.

Стигли 30. априла.

Трговачки уговор између Србије и Аустроугарске.

Беч. Министар-председник Пашић био је јуче код аустроугарског министра спољних послова Ерентала. Саветовали су се о преговорима и закључењу трговачког уговора између Србије и Аустроугарске Утврђено је, да са обе стране влада најбоље расположење, да се уговор закључи. Дан, када ће почети преговори, још није утврђен, пошто хоће Беч први да сачека исход преговора са Румунијом, чије расправљање је одгођено што су румунски изасланици морали отпутовати у Румунију.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Г. Николи Мађару, ратару у Јакову. Калуђера Севастијана Перића ради срамнога му чина тужите конзисторији, па можда и суду. То је прави пут. Не вреди, да изнашањем таког гадлука кваримо лист.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Српска православна црквена општина у Срп. св. Петру, овим путем захваљује г. Славку Ердељану председнику и земљопоседнику, који је овдашњој св. цркви поклонио, диван полијелеј у вредности од К 300 Исто тако гђци Даринки Шандоровој која је обновила небо у вредности од К 150.

Нека се и други угледају на ове даровате̇ље којима желимо од Бога здравља и срећу. Живели!

У Срп. св. Петру 12 маја 1907.

Михаил Радивој
председник.

Александар Нађвински
перовођа.

I. 574 1—1

ОДЕЛА
ФИНОГ И МОДЕРНОГ
за мушке и женске
добија се јефтино
код ПАНТЕ ОПАИЋА Нови Сад,
I. 493 Дунавска улица бр. 36.

ПОМОЋНИК за галантеријску, вратку и модну робу, да је изврстан продавац, детајлиста, аранжер излога може добити место.

Понуде с ознаком плате уз прикључење слике треба упутити на

Исидора Вајса
у Митровицу.

I 549. 3—3

ЛИЦИДЕРСКА И ВОСКАРСКА РАДЊА
Гавре Маленчића
У НОВОМ САДУ,
потребује четир помоћника
који су добри раденици. Ступање одмах.
I. 575 1 6

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду